
**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА**

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АГРАРНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

***ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
III-IV РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ***

Ужгород – 2009

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Затверджено
на засіданні Вченої ради
юридичного факультету УжНУ
Протокол № _____
Декан факультету

проф. В.І. Ярема
« _____ » _____ 2009 р.

Розглянуто
на засіданні кафедри
аграрного права УжНУ
Протокол № _____
Завідувач кафедри

доц. В.Г. Фазикош
« _____ » _____ 2009 р.

Ухвалено
на засіданні методкомісії
юридичного факультету УжНУ
Протокол № _____
Голова методкомісії

проф. Ю.М. Бисага
« _____ » _____ 2009 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АГРАРНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
III-IV РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ

Спеціальність: правознавство
Кваліфікація: юрист
ОКР: бакалавр

Виконавець: к.ю.н., доц. Ревуцька І.Е.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Мета вивчення навчальної дисципліни	5
План організації навчального процесу.....	7
Зміст навчальної програми.....	8
Основні нормативно-правові джерела.....	16
Список джерел для поглибленого вивчення.....	19

I. Пояснювальна записка

Типову навчальну програму з дисципліни "Аграрне право" для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації складено для спеціальності "Правознавство", ОКР "Бакалавр", відповідно до освітньо-професійної програми, а також освітньо-кваліфікаційної характеристики підготовки спеціалістів.

Згідно навчального плану підготовки юристів за освітньо-кваліфікаційним рівнем "Бакалавр" вивчення навчальної дисципліни "Аграрне право" здійснюється студентами на 4 курсі, в 7 семестрі.

Кількість кредитів – 3.

Аграрне право як навчальна дисципліна:

1. базується на попередньо вивчених студентами таких дисциплін як «Цивільне право», «Господарське право», «Земельне право», «Трудове право».
2. забезпечує високий рівень юридичної підготовки;
3. закладає студентам фундамент для подальшого засвоєння ними знань із профільних теоретичних і професійно-практичних дисциплін.

Організація навчального процесу здійснюється за кредитно-модульно-рейтинговою системою відповідно до вимог Болонської декларації.

Метою впровадження модульно-рейтингової технології в навчальний процес є стимулювання систематичної навчальної діяльності студентів, виявлення й розвиток їх творчих здібностей, розширення рамок індивідуалізації та диференціації навчання, підвищення активності пізнавального процесу на основі вдосконалення взаємовідносин між викладачами і студентами.

Навчальний модуль – це логічно завершена частина навчального курсу дисципліни, що включає декілька тематичних лекцій, має відповідне, дидактичне забезпечення та методичні рекомендації для самостійної індивідуальної навчально-творчої діяльності студентів і завершується контрольною акцією (модульним контролем). Курс аграрного права України включає в себе 2 самостійних модуля.

Модульний контроль – це систематична, поетапна перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу та її оцінка у балах.

Рейтинг – це інтегральне оцінювання навчально-творчої діяльності студентів (активність і рівень знань, виконання практичних робіт, якості самостійної аудиторної роботи та позааудиторної роботи, участі в олімпіадах, науковій роботі тощо), яка визначається відповідною кількістю балів.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: а) лекції; б) практичні заняття; в) самостійна робота студентів.

Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання відповідних розділів аграрного права.

Застосовуються такі засоби перевірки рівня підготовки студентів: тестові завдання, усне опитування, виконання та оформлення контрольних робіт.

Підсумковий контроль засвоєння модулів здійснюється по їх завершенню на підсумкових контрольних заняттях. Оцінка успішності студента з аграрного права є рейтинговою і виставляється за стобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих модулів (середньо зважена між модулями).

**Опис структурованого навчального плану з дисципліни «Аграрне право»
для студентів юридичного факультету спеціальності «Правознавство»**

Структура навчальної дисципліни “Аграрне право”	Кількість годин, із них				Рік навчання, семестр	
	Всього годин/ кредити	Аудиторних		СРС		ПК
		Л	ПЗ			
	108 / 3	34	16	58	10	
Модуль 1	53	16	8	29	5	4-й, I
Модуль 2	55	18	8	29	5	4-й, I

Примітка:

Л – лекції; ПЗ – практичні заняття; СРС – самостійна робота студента; ПК – підсумковий контроль.
1 кредит ECTS – 36 годин.

Розподіл балів, присвоюваних студентам

Усне опитування	3 бали
Відповідь на питання винесені на семінар	від 1 до 7 балів
7 балів – відповідь студента на питання є повною, з посиланням в необхідних випадках на норми чинного законодавства, виклад матеріалу є послідовним, грамотним і логічним, студент дав правильне визначення правових категорій, термінів і понять. 4 бали - студент дав повну відповідь на питання, проте ним були допущені незначні помилки і прогалини при висновках й узагальненнях та при визначенні категорій і понять, а також при непослідовному викладенні матеріалу. 1 бал - студент відповів на питання лише частково, а також у разі, якщо не розкрито визначення понять, але завдання в основному виконані, що свідчить про поверхове розуміння програмового матеріалу дисципліни.	
Максимальна кількість балів за один семінар	10 балів
самостійна робота (в кожному модулі)	20 балів
контрольна робота (в кожному модулі)	50 балів

II. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кінцева мета навчальної дисципліни “Аграрне право” впливає із цілей освітньої-професійної програми підготовки випускників вищого навчального закладу та визначаються змістом тих системних знань і умінь, котрими повинен оволодіти юрист.

На основі навчального курсу студенти повинні знати:

- ✓ проблеми науки аграрного права та тенденції розвитку аграрного законодавства;
- ✓ історичні та сучасні законодавчі та нормативно-правові джерела, етапи розвитку аграрного права, основні інститути аграрного права України;
- ✓ загальні положення регулювання аграрного права, аграрних правовідносин;
- ✓ види об’єктів, суб’єктів аграрного права;
- ✓ правове регулювання переходу до ринкових відносин в АПК;
- ✓ державне регулювання сільського господарства;
- ✓ організаційно-правове забезпечення соціального розвитку села;
- ✓ правовий режим земель сільськогосподарського призначення;

- ✓ правове регулювання здійснення окремих видів сільськогосподарської діяльності;
- ✓ договірні відносини сільськогосподарських організацій;
- ✓ правове забезпечення якості сільськогосподарської продукції;
- ✓ відповідальність за порушення аграрного законодавства.

На основі навчального курсу студенти повинні уміти:

- ✓ застосовувати аграрно-правові норми та приписи;
- ✓ узагальнювати практику використання аграрного законодавства з його різновидами та робити відповідні висновки за результатами узагальнення;
- ✓ правильно використовувати роз'яснення Пленуму Верховного суду України, вищих судових та інших органів, у процесі застосування норм права;
- ✓ аналізувати та характеризувати складові елементи окремих інститутів аграрного права.

III. ПЛАН ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Загальна кількість годин за робочим навчальним планом – 108.

№ п/п	Тематика змістових модулів	Теми лекцій (години)	Кількість годин для практичних занять
1.	Модуль 1. Поняття, метод і система аграрного права. Суб'єкти аграрних правовідносин. Правове регулювання відносин в агропромисловому комплексі. Державне регулювання сільського господарства. Правове регулювання земельних відносин у сільському господарстві.	Предмет, метод, принципи і система аграрного права (2 год.).	1 год.
2.		Джерела аграрного права (1 год.).	1 год.
3.		Аграрні правовідносини (1 год.).	
4.		Суб'єкти аграрного права (2 год.).	1 год.
5.		Органи управління аграрними підприємствами (1 год.).	1 год.
6.		Правове регулювання переходу до ринкових відносин в АПК (2 год.).	1 год.
7.		Державне регулювання сільського господарства (2 год.).	1 год.
8.		Правове регулювання виробничо-господарської та фінансової діяльності сільськогосподарських організацій (1 год.).	
9.		Правове регулювання організації, дисципліни та охорони праці в аграрних підприємствах (2 год.).	1 год.
10.		Правовий режим земель сільськогосподарського призначення (2 год.).	1 год.
11.	Модуль 2. Правовий статус аграрних підприємств кооперативного типу. Правове регулювання діяльності державних сільськогосподарських підприємств та аграрних суб'єктів корпоративного типу. Організаційно-правове забезпечення окремих галузей сільського господарства. Аграрно-правові зобов'язання.	Правовий статус сільськогосподарського кооперативу (2 год.).	1 год.
12.		Правове становище господарських товариств в АПК (2 год.).	1 год.
13.		Правове становище фермерських господарств (2 год.).	1 год.
14.		Правове регулювання ведення особистих селянських господарств (2 год.).	1 год.
15.		Правове становище державних сільськогосподарських підприємств (2 год.).	1 год.
16.		Організаційно-правове забезпечення соціального розвитку села (2 год.).	
17.		Правове регулювання здійснення окремих видів сільськогосподарської діяльності (2 год.).	1 год.
18.		Правове забезпечення якості та безпечності сільськогосподарської продукції (1 год.).	1 год.
19.		Договірні відносини сільськогосподарських організацій (2 год.).	1 год.
20.		Відповідальність за порушення аграрного законодавства (1 год.).	

IV. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1.

Тема 1.

Предмет, метод, принципи і система аграрного права

Поняття аграрного права України. Виникнення та розвиток українського аграрного права.

Предмет аграрного права України. Ознаки правовідносин, які складають предмет аграрного права. Види правовідносин, що складають предмет аграрного права: легалізаційні, внутрішні та зовнішні правовідносини.

Основні методи аграрно-правового регулювання. Загальні методи аграрного права: метод дозволу, метод імперативної вказівки, метод заборони. Спеціальні методи: методи регулювання зовнішніх правовідносин (членський (засновницький), легалізаційний, економічного стимулювання (дестимулювання), дозвоільно-ліцензійний, договірно-комерційний, рекомендацій державних та інших органів) і методи регулювання внутрішніх правовідносин (додержання технологій, дисципліни й законодавства, локально-правового регулювання, організаційно-управлінський, трудової участі у виробничо-господарській діяльності, колективного прийняття рішень та ін.).

Принципи аграрного права. Загальні принципи аграрного права: законності, демократизму, справедливості, гуманізму, верховенства права і Конституції України над всіма законами і підзаконними нормативними актами, примату права власності та ін. Спеціальні принципи аграрного права: принцип права власності на землю, що належить виробникам сільськогосподарської продукції, принцип правового забезпечення господарської самостійності й незалежності селянських господарств, принцип правового забезпечення раціонального поєднання високорентабельного виробництва та оптимального підприємництва у процесі діяльності сільськогосподарських підприємств, принцип зміцнення договірної дисципліни в АПК, принцип добровільного вступу до членів суб'єктів підприємництва кооперативного типу і безперешкодного виходу з його членів, принцип посилення частик майнових аспектів у системі аграрних правовідносин та ін.

Система аграрного права. Поняття і структура загальної і особливої частин аграрного права.

Тема 2.

Джерела аграрного права

Поняття джерел аграрного права. Характерні особливості джерел аграрного права.

Види джерел аграрного права: уніфіковані й диференційовані акти аграрного законодавства, внутрігосподарські локальні акти, тлумачення (роз'яснення) судових органів, міжнародні правила звичаї, конвенції.

Законови як джерела аграрного права.

Підзаконні акти як джерела аграрного права: укази Президента України, нормативно-правові акти уряду, відомчі нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади України.

Внутрігосподарські локальні акти як джерела аграрного права. Порядок прийняття внутрігосподарських локальних актів.

Тема 3. Аграрні правовідносини

Поняття, суб'єкти, об'єкти та зміст аграрних правовідносин. Особливості аграрних правовідносин.

Розмежування аграрних правовідносин.

Види і структура внутрішніх правовідносин у приватних аграрних підприємствах кооперативного і корпоративного типів.

Види і структура внутрішніх правовідносин у державних аграрних підприємствах.

Правовідносини в аграрно-виробничих та інших агропромислових утвореннях.

Тема 4. Правове становище суб'єктів аграрного права

Поняття суб'єктів аграрного права.

Класифікація суб'єктів аграрного права за формами власності, в залежності від сфери, основної мети і предмета діяльності.

Правосуб'єктність приватних аграрних підприємств кооперативного і корпоративного типів.

Правосуб'єктність державних аграрних товаровиробників.

Особливості правосуб'єктності міжгосподарських підприємств і об'єднань.

Особливості реорганізації та ліквідації суб'єктів аграрного підприємництва.

Тема 5. Органи управління сільськогосподарськими підприємствами

Основні принципи управління сільськогосподарськими підприємствами. Принципи самоврядування та демократії.

Органи управління сільськогосподарських підприємств колективного типу. Повноваження загальних зборів членів кооперативу. Правління сільськогосподарського кооперативу. Голова кооперативу. Умови створення та діяльності спостережної ради. Правове становище посадових осіб кооперативу – фахівців, заступників голови кооперативу та ін. Орган контролю за фінансово-господарською діяльністю кооперативу – ревізійна комісія (ревізор). Господарсько-допоміжні органи: профспілкові, молодіжні, жіночі, спортивні та інші організації.

Органи управління сільськогосподарських підприємств корпоративного типу. Повноваження вищого органу управління – загальних зборів акціонерів або зборів учасників. Виконавчі органи – правління на чолі з головою правління; дирекція на чолі з генеральним директором; директор як одноособовий орган. Спостережна рада. Ревізійна комісія. Управління справами у повних та командитних господарських товариствах.

Органи управління в державних сільськогосподарських підприємствах. Порядок призначення та повноваження керівника державного сільськогосподарського підприємства. Колективний договір. Повноваження трудового колективу. Загальні збори, конференція трудового колективу. Рада трудового колективу.

Тема 6. Правове регулювання переходу до ринкових відносин в АПК

Етапи ринкових реформ в Україні: декларацийний, інфраструктурний, концептуальний, радикальний, закріплюючий, комплексний, стратегічний.

Правове регулювання приватизації в АПК. Приватизація майна несільськогосподарських підприємств АПК. Приватизація майна радгоспів та інших державних сільськогосподарських підприємств. Особливості приватизації майна в окремих галузях сільського господарства.

Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в аграрному секторі. Поняття зовнішньоекономічної діяльності. Ліцензування і квотування окремих видів сільськогосподарської продукції. Тарифне й нетарифне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції.

Правове регулювання ринку зерна. Поняття зерна. Суб'єкти ринку зерна. Суб'єкти заставних закупок зерна. Зернові ресурси України. Декларування зерна. Порядок зберігання зерна. Заставні закупи зерна. Порядок укладення договору про заставну закупівлю зерна.

Правове регулювання ринку цукру. Поняття бурякоцукрового комплексу. Квотування ринку цукру: квота "А", квота "В" і квота "С". Граничні розміри квот. Мінімальна ціна на цукрові буряки.

Правове регулювання ринку алкоголю й тютюну. Ліцензування діяльності з виробництва та реалізації спиртів етилового (в тому числі як лікарського засобу), етилового ректифікованого виноградного, етилового ректифікованого плодового, спирту кон'ячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів.

Тема 7.

Державне регулювання сільського господарства

Поняття агропромислового комплексу. Ознаки державного регулювання відносин в аграрній сфері. Мета та завдання державного регулювання. Суб'єкти державного управління агропромисловим комплексом. Об'єкти державно-правового регулювання.

Форми й методи регулятивної діяльності державних органів у сільському господарстві. Суть правотворчої, правозастосовної, правоохоронної та організаційної діяльності державних органів у сільському господарстві. Загальні методи регулятивної діяльності: економічні й адміністративні. Спеціальні методи: переконання, дозволу, метод прямих вказівок, метод рекомендацій.

Система й повноваження державних органів, які здійснюють регулювання сільського господарства. Завдання, структура та повноваження Міністерства аграрної політики України. Правомочності Головного управління агропромислового розвитку обласної державної адміністрації. Державне агентство земельних ресурсів України та його органи на місцях.

Органи державного контролю та інспекції в АПК. Державна інспекція з контролю якості сільськогосподарської продукції та моніторингу її ринку. Інспекцію якості та формування ресурсів сільськогосподарської продукції обласної, Севастопольської міської державної адміністрації. Інспекція державного технічного нагляду обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації. Українська державна насіннева інспекція. Державна служба з карантину рослин України. Державний департамент ветеринарної медицини.

Тема 8.

Правове регулювання виробничо-господарської та фінансової діяльності сільськогосподарських організацій

Поняття виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств та її правове регулювання. Загальні принципи господарювання в аграрному секторі

економіки. Зміст виробничо-господарської діяльності. Особливість аграрної господарської діяльності.

Загальна характеристика фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств та її правове регулювання. Принципи фінансово-кредитних відносин у сільському господарстві. Внутрішні та зовнішні фінансові відносини. Бізнес-план сільськогосподарського підприємства. Особливості кредитних відносин у сільському господарстві. Податкові відносини. Земельний податок. Фіксований сільськогосподарський податок.

Тема 9.

Правове регулювання організації, дисципліни, оплати та охорони праці в аграрних підприємствах

Принципи організації праці. Правові форми організації праці в аграрних підприємствах: ділянки, цехи, ферми, бригади, ланки, відділення, збирально-транспортні комплекси, загони (механізовані, із заготівлі) та інші виробничі підрозділи. Повноваження керівника виробничого підрозділу.

Підрядно-орендні утворення як форми організації праці в аграрних підприємствах. Суть колективного підряду. Особливість правового становища підрядно-орендних колективів у сільському господарстві.

Робочий час і час відпочинку працівників сільського господарства. Тривалість і розпорядок робочого дня. Нормуванням робочого часу.

Поняття дисципліни праці та правове забезпечення її додержання в сільськогосподарських підприємствах. Нормативно-правові і локальні внутрішньогосподарські акти щодо вимог трудової дисципліни в діяльності сільськогосподарських підприємств.

Правове регулювання охорони праці в сільськогосподарському підприємстві. Повноваження служби охорони праці. Державне управління охороною праці в Україні. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці. Функції та завдання комісії з питань охорони праці.

Поняття та особливості оплати праці в аграрних підприємствах.

Тема 10.

Правовий режим земель сільськогосподарського призначення

Поняття і склад земель сільськогосподарського призначення. Особливості землі в сільськогосподарському виробництві. Види земель сільськогосподарського призначення: сільськогосподарські угіддя та несільськогосподарські угіддя.

Землі сільськогосподарського призначення як об'єкт правового регулювання. Правова характеристика землі: загальний об'єкт, родовий об'єкт, безпосередній об'єкт. Мета використання земельної ділянки. Площа земельних ділянок для ведення сільського господарства.

Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення. Елементи правового режиму земель. Загальний, особливий та спеціальний правовий режим земель сільськогосподарського призначення.

Права та обов'язки сільськогосподарських землекористувачів.

МОДУЛЬ 2.

Тема 11.

Правовий статус сільськогосподарського кооперативу

Поняття та види сільськогосподарських кооперативів. Загальні ознаки кооперативу: добровільність, членський характер об'єднання, рівноправність членів, пайовий характер майна кооперативу, досягнення мети кооперативу за допомогою ведення спільної діяльності, обов'язкова участь членів кооперативу в його діяльності. Основні ознаки виробничого та обслуговуючого сільськогосподарського кооперативу. Види кооперативів: переробні; заготівельно-збутові; постачальницькі; сервісні.

Правові умови та порядок створення сільськогосподарських кооперативів. Загальні умови створення сільськогосподарського кооперативу. Етапи утворення кооперативу.

Статути сільськогосподарських кооперативів. Принцип «статутної правотворчості» кооперативу. Основні вимоги щодо статутів сільськогосподарських кооперативів. Порядок прийняття статутів, внесення до них змін і доповнень.

Членство в сільськогосподарських кооперативах. Вимоги, яким повинні відповідати особи, що бажають організувати або стати членами вже діючого кооперативу. Права та обов'язки членів сільськогосподарських кооперативів. Припинення членства в сільськогосподарському кооперативі.

Правовий режим майна та землі сільськогосподарського кооперативу. Джерела формування власних коштів кооперативу. Внески членів кооперативу: поворотні (пай і додатковий пай) та неповоротні (вступний внесок і членський внесок). Майнові фонди: пайовий, неподільний, резервний, спеціальний.

Тема 12.

Правове становище господарських товариств в агропромисловому комплексі

Поняття та загальна характеристика правового становища господарських товариств в АПК. Класифікація господарських товариств.

Правовий статус сільськогосподарських акціонерних товариств. Поняття сільськогосподарських акціонерних товариств. Порядок створення АТ. Засновники сільськогосподарського акціонерного товариства. Відкриті й закриті акціонерні товариства. Статут АТ. Статутний фонд. Резервний (страховий) фонд. Натуральні фонди. Специфічні ознаки, властиві сільськогосподарським акціонерним товариствам. Державні акціонерні компанії.

Правовий статус сільськогосподарських товариств з обмеженою відповідальністю. Поняття сільськогосподарських ТОВ. Статут та майно сільськогосподарських товариств з обмеженою відповідальністю. Учасники сільськогосподарських товариств з обмеженою відповідальністю.

Правове становище агроторгових домів. Типове положення про міжрегіональний та районний агроторговий дім. Поняття агроторгового дому. Основні завдання АТД.

Особливості правового статусу найманих працівників у сільськогосподарських акціонерних товариствах і товариствах з обмеженою відповідальністю.

Особливості ліквідації сільськогосподарських акціонерних товариств і товариств з обмеженою відповідальністю.

Тема 13.

Правове становище фермерських господарств

Поняття фермерського господарства та його правові ознаки.

Порядок створення фермерського господарства. Порядок конкурсного відбору осіб, які бажають створити фермерське господарство.

Земельні правовідносини в фермерському господарстві. Порядок і розміри надання земельних ділянок для ведення фермерського господарства.

Майнові правовідносини в фермерському господарстві. Господарська діяльність фермерського господарства. Взаємовідносини фермерського господарства з бюджетом, банківськими установами і страховими організаціями.

Припинення діяльності фермерського господарства.

Тема 14.

Правове регулювання ведення особистих селянських господарств

Поняття та основні ознаки особистого селянського господарства. Земельні ділянки для ведення особистого селянського господарства. Припинення ведення особистого селянського господарства.

Правовий режим майна особистого селянського господарства. Садиба.

Правовий режим земель особистого селянського господарства.

Тема 15.

Правове становище державних сільськогосподарських організацій

Поняття та загальна характеристика правового становища державних і комунальних сільськогосподарських підприємств. Державне (комунальне) унітарне сільськогосподарське підприємство. Казенне підприємство. Ознаки державних і комунальних сільськогосподарських підприємств. Право господарського відання та право оперативного управління. Категорії державних підприємств в аграрному секторі економіки.

Правовий режим майна та особливості здійснення господарської діяльності державними й комунальними сільськогосподарськими підприємствами. Виробничі фонди: основні та оборотні. Кошти, товари та цінні папери в складі майна державних суб'єктів аграрного підприємництва. Спеціальні фонди.

Правове становище аграрного фонду. Завдання та функції Фонду. Органи управління Фонду.

Регулювання діяльності аграрних бірж. Статут Аграрної біржі. Особливості правового становища аграрної біржі. Предмет діяльності Біржі. Члени Біржі. Органи управління Біржі.

Тема 16.

Організаційно-правове забезпечення соціального розвитку села

Поняття соціального розвитку села. Аграрний протекціонізм. Характеристика сучасного етапу реформування аграрних відносин в Україні. Основні положення правового забезпечення наукових досліджень, підготовки кадрів для села та зайнятості сільського населення.

Законодавче забезпечення аграрної політики в Україні. Поняття аграрної політики. Стратегічні цілі державної аграрної політики. Продовольча безпека.

Тема 17.

Правове регулювання здійснення окремих видів сільськогосподарської діяльності

Правове регулювання племінної справи у тваринництві. Поняття племінної справи. Об'єкти та суб'єкти племінної справи. Загальнодержавні програми селекції у тваринництві. Ліцензування господарської діяльності з виробництва, зберігання і реалізації племінних (генетичних) ресурсів. Статуси суб'єктів племінної справи. Державна атестація і присвоєння відповідних статусів суб'єктам племінної справи. Державні книги племінних тварин. Державний племінний реєстр. Племінні свідоцтва (сертифікати).

Правове регулювання бджільництва. Поняття бджільництва. Об'єкти та суб'єкти бджільництва. Заходи із збереження генофонду бджіл. Облік пасік. Реєстрація пасік. Ветеринарно-санітарний паспорт на пасіку.

Правове регулювання виробництва рибної продукції. Поняття рибництва. Об'єкти рибництва. Види рибництва. Ветеринарно-санітарна оцінка. Ветеринарне свідоцтво на об'єкти рибництва. Відтворенням водних живих ресурсів. Вимоги законодавства до переробки продукції лову. Атестат на переробку продуктів лову. Свідоцтво про якість рибної продукції.

Правове регулювання ветеринарної медицини. Поняття ветеринарної медицини. Державний департамент ветеринарної медицини при Мінагрополітики України. Державна надзвичайна протиепізоотична комісія. Державна фармакологічна комісія ветеринарної медицини. Реєстраційне посвідчення на ветеринарний препарат. Ліцензування діяльності по виробництву ветеринарних препаратів. Правовий режим карантину тварин.

Правова охорона прав на сорти рослин. Поняття сорту рослин. Державна служба з охорони прав на сорти рослин. Державна інспекція з охорони прав на сорти рослин. Державний реєстр прав власників сортів рослин, свідоцтво про авторство на сорт рослин. Патент на сорт рослин.

Правове регулювання насінництва. Поняття насінництва та розсадництва. Категорії насіння: оригінальне, елітне, репродукційне. Об'єкти і суб'єкти насінництва та розсадництва. Атестація суб'єктів насінництва. Сертифікати на насіння й садивний матеріал.

Тема 18.

Правове забезпечення якості та безпечності сільськогосподарської продукції

Поняття та загальна характеристика правового забезпечення якості та безпечності сільськогосподарської продукції. Поняття якості харчового продукту. Безпечність харчового продукту. Поняття безпечного харчового продукту. Вимоги до виробництва харчових продуктів. Підтвердження відповідності харчових продуктів.

Права, обов'язки та відповідальність виробників, постачальників і продавців щодо забезпечення якості та безпечності сільськогосподарської продукції.

Тема 19.

Договірні відносини сільськогосподарських організацій

Класифікація договірних зобов'язань у сільському господарстві. Основні групи аграрно-правових договорів.

Контрактація та інші окремі договори щодо реалізації сільськогосподарської продукції. Поняття договору контрактації сільськогосподарської продукції. Специфіка договору контрактації. Умови договору контрактації сільськогосподарської продукції.

Міна. Біржові договори щодо реалізації сільськогосподарської продукції. Форвардний контракт. Ф'ючерсний контракт.

Договірні відносини у сфері насінництва. Класифікація договорів у галузі насінництва. Специфіка суспільних відносин, які складаються у насінництві. Загальними та особливі ознаки договорів у сфері насінництва.

Договори на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт у сфері сільського господарства. Основні відмінності цих видів договорів: за характером результатів, за метою виконаних робіт, за наслідками невиконання договору, за можливістю залучення субвиконавців. Умови договорів на виконання зазначених видів робіт.

Тема 20.

Відповідальність за порушення аграрного законодавства

Поняття відповідальності за порушення аграрного законодавства. Поняття юридичної відповідальності. Суб'єкти відповідальності. Види відповідальності: індивідуальна й колективна відповідальність, судова й адміністративна.

Дисциплінарна та матеріальна відповідальність осіб, зайнятих у сільськогосподарському виробництві. Правила накладення дисциплінарних стягнень. Підстави застосування матеріальної відповідальності. Суб'єкти матеріальної відповідальності. Правила застосування матеріальної відповідальності.

Майнова та адміністративна відповідальність за аграрні правопорушення. Форми майнової відповідальності. Склад адміністративного правопорушення. Адміністративні стягнення. Порядок накладення адміністративного стягнення. Види адміністративних правопорушень в аграрній сфері. Складання протоколів про адміністративні правопорушення.

ОСНОВНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ДЖЕРЕЛА

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.;
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р.;
3. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р.;
4. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р.;
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р.;
6. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р.;
7. Європейська конвенція про соціальний захист фермерів (ETS № 83), підписана у м. Страсбург 6 травня 1974 року;
8. Закон України «Про безпечність та якість харчових продуктів» від 23.12.1997 р.;
9. Закон України «Про бджільництво» від 22 лютого 2000 р.;
10. Закон України «Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції» від 14 січня 2000 року;
11. Закон України «Про ветеринарну медицину» від 25 червня 1992 р.;
12. Закон України «Про вивізне (експортне) мито на живу худобу та шкіряну сировину» від 7 травня 1996 р.;
13. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14 травня 1992 р.;
14. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р.;
15. Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» від 19 грудня 1995 р.;
16. Закон України «Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру» від 17 червня 1999 р.;
17. Закон України «Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції» від 17 липня 1997 р.;
18. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24 червня 2004 р.;
19. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» від 15 травня 2003 р.;
20. Закон України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» від 22 лютого 2000 року;
21. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24 лютого 1994 року;
22. Закон України «Про зерно та ринок зерна в Україні» від 4 липня 2002 р.;
23. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 р.;
24. Закон України «Про карантин рослин» від 30 червня 1993 р.;
25. Закон України «Про колективне сільськогосподарське підприємство» від 14 лютого 1992 р.;
26. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 1 червня 2000 р.;
27. Закон України «Про насіння і садивний матеріал» від 26 грудня 2002 р.;
28. Закон України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» від 18 жовтня 2005 р.;
29. Закон України «Про особисте селянське господарство» від 15 травня 2003 р.;
30. Закон України «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі» від 10 липня 1996 р.;
31. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21 квітня 1993 р.;
32. Закон України «Про плату за землю» від 3 липня 1992 р.;
33. Закон України «Про племінну справу в тваринництві» від 15 грудня 1993 р.;

34. Закон України «Про приватизацію державного майна» від 4 березня 1992 р.;
35. Закон України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» від 17 жовтня 1990 р.;
36. Закон України «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них» від 6 лютого 2003 р.;
37. Закон України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність» від 17.06.2004 р.;
38. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» від 17 липня 1997 р.;
39. Закон України «Про споживчу кооперацію» від 10 квітня 1992 р.;
40. Закон України «Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур» від 10 вересня 1999 р.;
41. Закон України «Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001-2004 років» від 18 січня 2001 р.;
42. Закон України «Про фермерське господарство» від 19 червня 2003 р.;
43. Закон України «Про фіксований сільськогосподарський податок» від 17 грудня 1998 р.;
44. Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо підвищення рівня захисту майнових прав сільського населення» від 27 серпня 2002 р. № 774/2002;
45. Указ Президента України «Про заходи щодо забезпечення захисту майнових прав селян у процесі реформування аграрного сектора економіки» від 29 січня 2001 р. № 62/2001;
46. Указ Президента України «Про заходи щодо прискорення розвитку аграрного ринку» від 8 серпня 2002 р. № 694/2002;
47. Указ Президента України «Про заходи щодо реформування аграрних відносин» від 18 січня 1995 р. № 63/95;
48. Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку аграрного ринку» від 30 серпня 2004 р. № 1021/2004;
49. Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку іпотечного ринку в Україні» від 8 серпня 2002 р. № 695/2002;
50. Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва» від 10 листопада 1994 р. № 666/94;
51. Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки» від 3 грудня 1999 р. № 1529/99;
52. Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо стимулювання виробництва та розвитку ринку зерна» від 29 червня 2000 р. № 832/2000;
53. Указ Президента України «Про Основні засади розвитку соціальної сфери села» від 20 грудня 2000 р. № 1356/2000;
54. Указ Президента України «Про Основні напрями розвитку агропромислового комплексу України» від 29 квітня 1998 р. № 389/98;
55. Указ Президента України «Про першочергові заходи щодо підтримки розвитку соціальної сфери села» від 15 липня 2002 р. № 640;
56. Указ Президента України «Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям» від 8 серпня 1995 р. № 720/95;
57. Указ Президента України «Про заходи щодо підтримки індивідуального житлового будівництва на селі» від 27 березня 1998 р. № 228/98;
58. Постанова Кабінету Міністрів України «Про переміщення через митний кордон сільськогосподарської продукції, що ввозиться для переробки» від 19 червня 1998 р. № 931;
59. Постанова Кабінету Міністрів України «Про застосування контрактної форми трудового договору з керівником підприємства, що є у державній власності» від 19 березня 1993 р. № 203;

60. Комплексна програма розвитку аграрного ринку України на 2003-2004 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 2003 р. № 271;
61. Концепція розвитку біржового ринку сільськогосподарської продукції, затверджена постановою Кабінету Міністрів України «Про» від 8 серпня 1997 р. № 848;
62. Концепція становлення і розвитку мережі сільськогосподарських дорадчих служб в Україні затверджена наказом Мінагрополітики, Української академії аграрних наук і Національної академії наук України від 25 квітня 2001 р. № 114/36/165;
63. Порядок декларування зерна суб'єктами зберігання зерна, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2002 р. № 1877;
64. Порядок утилізації або знищення неякісних або небезпечних алкогольних напоїв та тютюнових виробів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2004 р. № 508.
65. Порядок реєстрації пасік, затверджений наказом Міністерства аграрної політики України і Української академії аграрних наук від 20.09.2000 р. № 184/82;
66. Правила ввезення в Україну та вивезення за її межі бджіл і продуктів бджільництва, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України і Української академії аграрних наук від 20.09.2000 р. № 184/82;
67. Тимчасовий порядок ведення рибного господарства і здійснення рибальства, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28 вересня 1996 р. № 1192;
68. Положення про Міністерство аграрної політики України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 1 листопада 2006 р. № 1541;
69. Типове положення про Головне управління агропромислового розвитку обласної державної адміністрації, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 25 липня 2007 р. № 967;
70. Положення про Державне агентство земельних ресурсів України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 4 квітня 2007 р. № 614.
71. Наказ Міністерства аграрної політики України від 20 квітня 2005 року N 163 «Про підвищення ефективності функціонування агроторгових домів»;
72. Положення про територіальні органи Держземагентства, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 6 червня 2007 р. № 24;
73. Положення про Українську державну насінневу інспекцію, затверджене наказом Мінагрополітики України від 24 березня 2004 р. № 97;
74. Положення про Державний департамент ветеринарної медицини, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2007 р. № 1075;
75. Положення про Державну службу з карантину рослин України, затверджене наказом Мінагрополітики від 8 травня 2007 р. № 310;
76. Положення про Державну інспекцію з контролю якості сільськогосподарської продукції та моніторингу її ринку, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 22 січня 2004 р. № 65;
77. Положення про Державну інспекцію з охорони прав на сорти рослин, затверджене наказом Державної служби з охорони прав на сорти рослин від 16 січня 2003 р. № 17-1;
78. Положення про Державну надзвичайну протиепізоотичну комісію при Кабінеті Міністрів України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2007 р. № 1350;
79. Положення про Державну службу з охорони прав на сорти рослин, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2002 р. № 1182;
80. Положення про Державну фармакологічну комісію ветеринарної медицини, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 6 червня 2007 р. № 807;

81. Положення про механізм розрахунків під час закупівлі сільськогосподарської продукції і продовольства для державних потреб та їх реалізації з державних ресурсів через біржовий товарний ринок, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 17 серпня 1998 р. № 1288;
82. Типове положення про інспекцію якості та формування ресурсів сільськогосподарської продукції обласної, Севастопольської міської державної адміністрації, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2000 р. № 568;
83. Типове положення про інспекцію державного технічного нагляду обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 1996 р. № 59 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2004 р. № 1533).
84. Типове положення про службу охорони праці, затверджене наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 15 листопада 2004 року № 255;
85. Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства, затверджене наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 21 березня 2007 року № 55;
86. Типове положення про міжрегіональний та районний агроторговий дім, затверджене наказом Мінсільпроду України та Української академії аграрних наук від 18 березня 1996 р. № 85/17;
87. Положення про Аграрний фонд, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 6 липня 2005 р. № 543;
88. Положення про порядок проведення професійного відбору з питань створення фермерських господарств, затверджене наказом Міністерства аграрної політики України, Міністерства праці та соціальної політики України від 17 грудня 2003 р. № 452/335;
89. Статут Українського державного фонду підтримки селянських (фермерських) господарств, затверджений спільним наказом Міністерства аграрної політики України, Міністерства фінансів України, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 8 листопада 2002 р. № 348/954/322;
90. Статут Аграрної біржі, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2005 р. № 1285.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ

1. Аграрна реформа в Україні. – К., 1996
2. Аграрне законодавство України // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1996. – № 5.
3. Аграрне законодавство України: проблеми ефективності. – К., 1998.
4. Аграрне право України / за редакцією проф. Янчука В.З. - К., 1996.
5. Аграрне право України: Підручник / За ред. О.О. Погрібного. – К.: Істина, 2004.
6. Аграрне право України \ За ред. В.М. Гайворонського та В.П. Жушмана. – Х.: право, 2003.
7. Аграрное право / ред. Г.Е.Быстров, М.И.Козырь. – М., 1996.
8. Бакай І. Конституційні засади забезпечення екологічної безпеки в сільському господарстві // Право України. – 1997. – № 12. – С. 10
9. Бакай І. Правове забезпечення виробництва екологічно чистої (безпечної) продукції в АПК // Право України. – 1998. – № 1. – С. 86
10. Барабаш А., Барабаш Р. Правовий режим земельних ділянок, наданих для ведення товарного сільськогосподарського виробництва приватним власникам та користувачам // Право України. – 2007. – № 4. – С. 111

11. Батигіна О. Правове становище агроторгових домів // Право України. – 2006. – № 3. – С. 39
12. Башмакова Н. Про статус керівника підприємства, установи, організації: деякі невирішені питання // Право України. – 1999. – № 2. – С. 86
13. Бейкун А. Державне регулювання діяльності обласного агропромислового комплексу: поняття і суть // Право України. – 1997. – № 9. – С. 26
14. Бейкун А. Проблемні питання впливу кодифікації та систематизації аграрного законодавства на динамізм процесів у сфері АПК // Право України. – 1998. – № 11. – С. 42
15. Бейкун А. Співвідношення Конституції України та інших нормативно-правових актів з питань регулювання аграрних та земельних відносин // Право України. – 2000. – № 3. – С. 45
16. Бейкун А. Структурно-функціональний аспект діяльності органів державного регулювання аграрного сектора національної економіки // Право України. – 2000. – № 8. – С. 28
17. Берлач А. Організаційно-правові та соціальні проблеми формування і діяльності селянського (фермерського) господарства // Право України. – 1998. – № 8. – С. 40
18. Берлач А. Правове забезпечення земельної та аграрної реформи в Україні // Право України. – 1998. – № 11. – С. 125
19. Берлач А. Трансформація власності в аграрній сфері економіки: необхідність, соціальні та правові проблеми // Право України. – 1998. – № 3. – С. 22
20. Бичкова Ц. Зовнішньоекономічні зв'язки в агрокомплексі: що на користь, а що на шкоду? // Право України. – 1992. – № 3. – С. 9
21. Бичкова Ц. Регулювання сільськогосподарської діяльності і співвідношення цивільного та аграрного законодавства // Право України. – 1996. – № 7. – С. 38
22. Бичкова Ц. Регулювання сільськогосподарської діяльності і співвідношення цивільного та аграрного законодавства // Право України. – 1996. – № 7. – С. 38
23. Богун В. Правові аспекти здійснення зовнішньоекономічної діяльності в Україні // Право України. – 1998. – № 4. – С. 62-66
24. Бондаренко І. Формування господарських відносин: деякі правові питання // Право України. – 2000. – № 4. – С. 32-34
25. Бугера С. Державне регулювання у галузі бджільництва: необхідність, проблеми, можливість розвитку // Право України. – 2006. – № 11. – С. 131
26. Бугера С. Стан організаційно-правового забезпечення галузі бджільництва: історія та сучасність // Право України. – 2007. – № 3. – С. 139
27. Будзилович І., Юрченко А. Конституція України і деякі проблеми земельного законодавства // Право України. – 1997. – № 9. – С. 17
28. Вінник О. Виробничий кооператив як різновид підприємницької організації // Предпринимательство, хозяйство и право. – 1998. – № 1. – С. 3
29. Вовк О. Права громадян на землю в сільській місцевості // Право України. – 1997. – № 6. – С. 46
30. Гафурова О. Право власності членів сільськогосподарських виробничих кооперативів на землю // Право України. – 2003. – № 1. – С. 68
31. Гребенюк М. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення: проблеми, перспективи, зарубіжний досвід // Право України. – 2007. – № 9. – С. 41
32. Долгий О. Реформування аграрного сектора економіки держави – надійний правовий захист // Право України. – 2000. – № 4. – С. 23
33. Єрьоменко В. Підстави виникнення трудових правовідносин у колективних сільськогосподарських, селянських (фермерських) господарствах, кооперативах // Право України. – 1997. – № 6. – С. 51

34. Жушман В.П. Аграрне право та законодавство України: Навчально-практичний посібник. – Х.: ТОВ «Одісей», 2003.
35. Загнітко О., Хахулін В. Удосконалення правового статусу кооперативів: окремі проблеми // Право України. – 2001. – № 9. – С. 65
36. Законодавство України про земельні ділянки. Аграрне законодавство України. Випуск 2 // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1997. – № 6.
37. Запорожец А.М. Аграрное право. – Харьков, 1997
38. Земко А. Поняття підсобних виробництв сільськогосподарських підприємств // Право України. – 2003. – № 8. – С. 70
39. Казьмин И.Ф. Производственно-хозяйственная деятельность колхозов. – М.1972
40. Каракаш І. Земельна реформа і реорганізація колективних сільськогосподарських підприємств // Право України. – 1998. – № 12. – С. 58
41. Кичатова О.А. Сельскохозяйственное право как комплексная отрасль права // Советское государство и право. – 1973. – № 9
42. Коваленко Т. Правові аспекти реструктуризації недержавних сільськогосподарських підприємств // Право України. – 2001. – № 2. – С. 87
43. Козырь М.И. Агропромышленный комплекс СССР: правовые аспекты организации и деятельности. – М., 1988
44. Козырь М.И. Имущественные правоотношения колхозов в СССР. – М., 1966
45. Козырь М.И. Колхозная демократия. – М., 1972
46. Козырь М.И. Правовое регулирование личного подсобного хозяйства граждан. – М., 1981
47. Козырь М.И. Становление и развитие науки советского сельскохозяйственного права / Развитие аграрно-правовых наук. – М., 1980. – С. 18
48. Козырь М.М. Советское сельскохозяйственное право: тенденции становления и развития // Советское государство и право. – 1973. – № 6
49. Кооперативне право. – К., 1998
50. Коростей В. Юридична служба в умовах ринку // Право України. – 2000. – № 12. – С. 46
51. Костенко О. Визначення об'єкта обкладання фіксованим сільськогосподарським податком // Право України. – 2007. – № 11. – С. 68
52. Кощо Л., Кутс Р. Основи сільськогосподарської кооперації. Юридичне обґрунтування розвитку кооперативного руху в Україні // Наш час. – 1995. – 19 травня. – С. 3
53. Крупич А. Государственное регулирование АПК в условиях рынка // АПК: экономика, управление. – 1992. – № 2. – С. 43
54. Крупка Ю. Держава зацікавлена у розвитку фермерства // Закон і бізнес. – 1997. – 23 квітня
55. Крупка Ю. Як розпорядитися земельною ділянкою // Закон і бізнес. – 1997. – 30 квітня
56. Кулинич П. Правові аспекти прискорення реформування аграрного сектора економіки // Право України. – 2000. – № 4. – С. 26
57. Кулинич П. Принцип пріоритету сільськогосподарського використання земель в земельному праві України // Право України. – 2004. – № 8. – С. 45
58. Курило В. Правове становище сільськогосподарських інспекцій: проблеми удосконалення // Право України. – 1999. – № 6. – С. 87
59. Луньов Г. Похід в нікуди: хибний курс. Стан, проблеми і перспективи аграрної політики в Україні // Голос України. – 1997. – 22 травня
60. Лямцева Т. Особенности предпринимательской деятельности государственных сельскохозяйственных предприятий // Предпринимательство, хозяйство и право. – 2000. – № 1. – С. 62

61. Лямцева Т. Хозяйственная деятельность государственных сельскохозяйственных предприятий и её правовая основа // Предпринимательство, хозяйство и право. – 1999. – № 5
62. Мацько М.А. Підсобні виробництва і промисли: правові питання. – К., 1991
63. Методичний посібник з організації та оплати праці в колгоспах, радгоспах та інших сільськогосподарських підприємствах. – К., 1991
64. Мюнкер Г. Кооперативные принципы и кооперативное право. – М., 1985
65. Нові агропромислові формування // Пропозиція. – 1997. – № 1. – С. 14
66. Нові форми сільськогосподарського виробництва (організаційно-правові питання). – К., 1994
67. Носік В., Коваленко Т. Щодо правової природи земельної частки (паю) // Право України. – 2000. – № 3. – С. 48
68. Основи сільськогосподарської кооперації // Наш час. – 1995. – 3 березня (7 квітня, 14 квітня, 5 травня, 12 травня)
69. Павлович З. Підсобні виробництва і промисли // Право України. – 1992. – № 12. – С. 86
70. Пальчук П. Аграрна революція чи аграрна реформа? // Юридичний вісник України. Інформаційно-правовий банк. – 2000. – № 11. – С. 23
71. Панкратов И.Ф. Сельскохозяйственное право как отрасль права? Нет оснований // Советское государство и право. – 1973. – № 6
72. Писарева Л. Эффективность личного подсобного хозяйства // АПК: экономика, управление. – 1990. – № 6. – С. 76-79
73. Погрібний О., Каракаш І., Пащенко О. Сучасне дослідження прав громадян щодо використання земель сільськогосподарського призначення // Право України. – 2005. – № 11. – С. 156
74. Подсобное хозяйство граждан: Юридический справочник. – К., 1988
75. Поліводський О., Дмитрієва А. Трансформація форм власності у сільському господарстві // Право України. – 1998. – № 6. – С. 6
76. Правовое регулирование развития АПК Украины. – К., 1993
77. Правовой статус работников сельскохозяйственных предприятий. – М., 1987
78. Радчук О. Правове регулювання договору комісії на продаж сільськогосподарської продукції громадянами // Право України. – 1991. – № 10. – С. 34
79. Сафонов І. Державна закупівля зерна – важливий захід підтримки аграрних товаровиробників // Право України. – 2006. – № 5. – С. 77
80. Сафонов І. Державна підтримка виробника сільськогосподарської продукції є конче необхідною // Право України. – 2005. – № 3. – С. 53
81. Сафонов І. Правові проблеми державної підтримки сільськогосподарських виробників // Право України. – 2005. – № 6. – С. 54
82. Святоцький О., Семчик В. Про концепцію аграрної і земельної реформи в Україні // Право України. – 1997. – № 12. – С. 24
83. Семчик В. Правові засади сільськогосподарської кооперації в Україні // Право України. – 1999. – № 5. – С. 34
84. Семчик В. Проблеми господарської самостійності підприємств споживчої кооперації (правові питання) // Право України. – 1995. – № 12. – С. 35
85. Семчик В., Олійник В. Соціальне страхування колгоспників // Право України. – 1992. – № 3. – С. 95
86. Семчик В.І. Земельний пай: законодавство і практика // Закон і бізнес. – 1995. – № 4
87. Семчик В.І. Правові аспекти роздержавлення колгоспів // Закон і бізнес. – 1992. – № 27
88. Семчик В.І. Правові питання діяльності агропромислових об'єднань. – К., 1984

89. Семчик В.І. Проблеми розвитку аграрного законодавства України // Правова система України: теорія і практика. – К., 1993
90. Скидан О. Законодавче забезпечення аграрної політики в Україні // Право України. – 2006. – № 4. – С. 52
91. Сонін О. Правові основи виникнення сільськогосподарських кооперативів // Право України. – 1992. – № 1. – С. 15
92. Станіславський В. Договірні відносини в насінницькій діяльності // Право України. – 2007. – № 10. – С. 63
93. Станіславський В. Організаційно-правова система насінницької діяльності // Право України. – 2006. – № 12. – С. 41
94. Станіславський В. Організаційно-правові вимоги щодо суб'єктів насінництва // Право України. – 2007. – № 2. – С. 56
95. Станіславський В. Правовий аспект поняття насінництва та його ознаки // Право України. – 2006. – № 9. – С. 114
96. Станіславський В. Принципи правового регулювання насінницької діяльності // Право України. – 2006. – № 6. – С. 55
97. Статівка А., Самчук З. Правовые гарантии в развитии договорных отношений юридической службой в АПК // Предпринимательство, хозяйство и право. – 1998. – № 9. – С. 7
98. Статівка А.М. Договори на реализацию сельскохозяйственной продукции // Предпринимательство, хозяйство и право. – 1997. – № 2. – С. 17
99. Статівка А.М. О договорах на оказание рекламных услуг аграрным производителям // Предпринимательство, хозяйство и право. – 1997. – № 4. – С. 33
100. Статівка А.М. Совершенствование законодательства о договорах в АПК и правовых гарантиях их исполнения // Предпринимательство, хозяйство и право. – 1998. – № 3. – С. 7
101. Статівка А. Аграрні перетворення і роль особистих підсобних господарств громадян // Право України. – 2000. – № 5. – С. 27-29
102. Статівка А. Сільське господарство України та його інтеграція в міжнародні сільськогосподарські торговельні організації: проблемні питання // Право України. – 2003. – № 4. – С. 42
103. Статівка А. Співвідношення інтересів, суспільних відносин і правової форми в АПК // Право України. – 1997. – № 11. – С. 87
104. Статівка А., Уркевич В. Сучасне дослідження майнових правовідносин приватних сільськогосподарських підприємств // Право України. – 2006. – № 5. – С. 180
105. Статівка А.М. Поняття гарантій суб'єкта договірних відносин в АПК та їх класифікація // Право України. – 1998. – № 5. – С. 33
106. Сучасна аграрна політика України: проблеми становлення. – К., 1996
107. Титова Н. Сільськогосподарські кооперативи: їх правове забезпечення // Право України. – 1991. – № 6. – С. 20
108. Титова Н. Аграрне законодавство України // Право України. – 1995. – № 1. – С. 6
109. Титова Н.І. Законодавство про фермерство - складова частина аграрного законодавства України // Аграрна реформа в Україні: економічні і правові проблеми. – Одеса., 1993. – С. 24
110. Титова Н.І. Перспективи кодифікації аграрного законодавства України // Тези доповідей на третій Всеукраїнській науково-практичній конференції з питань кодифікації українського законодавства, що відбувалася 7-8 грудня 1995 р. у м. Львові. – Львів, 1995. – С. 75
111. Титова Н.І. Селянське (фермерське) господарство України: правова регламентація, поняття, ознаки, перспективи // Право України. – 1995. – № 9-10. – С. 14
112. Титова Н.І. Фермер і закон. – Львів, 1996

113. Уркевич В., Браніцький О. Заборона відчуження земель сільськогосподарського призначення: новели правового регулювання // Право України. – 2007. – № 6. – С. 46
114. Федорович В. Регулювання створення, реорганізації та припинення діяльності сільськогосподарських кооперативів: правові питання // Право України. – 1998. – № 1. – С. 53
115. Фермерство в Україні. Збірник законодавчих та нормативних актів. – К., 1994
116. Харл Н.Е., Куртис Ф. Инфраструктура и система легальных институтов рыночного сельского хозяйства // Материалы международной научно-практической конференции. – М., 1991
117. Хорунжий М.Й. Аграрна політика. – К., 1998
118. Чаянов А.В. Крестьянское хозяйство. – М., 1989
119. Черноиванов В. Нормативное обеспечение управления государственными пакетами акций предприятий АПК // Бизнес. – 1999. – № 11. – С. 32
120. Черноиванов В. О приватизации государственных долей (паёв, акций) в имуществе межхозяйственных предприятий // Бизнес. – 1999. – № 10. – С. 31
121. Черноиванов В. Приватизация совхозов и других государственных сельскохозяйственных предприятий // Бизнес. – 1998. – № 45. – С. 52
122. Чуйкова В. К вопросу об объектах наследственного преемства (на примере крестьянских (фермерских) хозяйств и коллективных сельскохозяйственных предприятий) // Предпринимательство, хозяйство и право. – 1998. – № 2. – С. 22
123. Шаарс А. Класифікація кооперативів // Діло. - 1995. – № 3-4. – С. 11
124. Шаарс А. Підготовчий період. Як створюється кооператив? // Діло. – 1995. – № 9. – С. 13
125. Шелестов В.С. Предмет і система аграрного права: Конспект лекції. – Харків, 1994
126. Шкільов О., Єрмоленко В. Реформування колгоспів та їх організаційні форми // Економіка, закон, ринок. – 1994. – № 3. – С. 9
127. Янчук В.З. Аграрно-господарче право – навчальна дисципліна // Право України. – 2000. – № 2. – С. 38-42
128. Янчук В., Мась А. Паювання землі: як ми це робили? // Закон і бізнес. – 1997. – 2 липня
129. Янчук В.З. Проблемы теории колхозного права. – М., 1969
130. Янчук В.З. та ін. Юридичний довідник для працівників сільського господарства. – К., 1982
131. Янчук В.З., Семчик В.И. Правовое положение специалистов колхозов. – М., 1979